

домашнє насильство, традиційні цінності та маскулінність у сучасній Росії

 hir.harvard.edu/putins-other-war

Kay Rollins

August 3, 2022

Маргарита Грачова попросила захисту. Правоохоронці її підвели.

Після того як чоловік зтягнув її в ліс за їхнім будинком і погрожував їй ножем, мати двох дітей викликала поліцію. Це був не перший раз, коли вона повідомляла про насильство, але, згідно з російським законодавством, її кривдника не можна було заарештувати, якщо тільки насильство не було настільки жорстоким, що її госпіталізували. Через три місяці в поліцію надійшов дзвінок про те, що Грачовій відрубали сокирою руки. Лише тоді її чоловіка заарештували.

Грачова, яка зараз стала відвертим прихильником захисту від домашнього насильства, сказала журналістам, що її єдина порада жінкам, які стикаються з подібними ситуаціями, — «втекти. Шукайте вихід. Тому що поліція не допоможе».

На жаль, історія Грачової далеко не унікальна. Кожна п'ята російська жінка щорічно стикається з домашнім насильством. У 2018 році від рук своїх кривдників загинуло 5 тисяч російських жінок. Проблема є непропорційно гострою в Росії, де підтримувана державою культура мачизму та ізоляції зруйнувала ті засоби захисту, які залишились у тих, хто вижив. З усіх тих, хто щорічно помирає від домашнього насильства, 10 відсотків з них припадає на Росію, країну, яка становить менше 2 відсотків світового населення. Жахливі 10 відсотків російських жінок, які зазнали жорстокого поводження, звертаються до поліції, і лише три відсотки з цих випадків доходять до суду. Невдачі поліції є частиною більшої систематичної неспроможності російського уряду захистити жінок.

У 2017 році Дума, законодавчий орган Росії, декриміналізувала домашнє насильство, яке не потребує стаціонарного лікування. Відповідно до закону, якщо домашнє насильство призвело до синців або «незначних» тілесних ушкоджень, то покарання для кривдника не передбачено. Лише коли домашнє насильство завдає таких серйозних травм, що жертву відправляє до лікарні, воно стає кримінальним діянням. Вперше порушники часто отримують штрафи лише в 5000 рублів (88 доларів США). Після ухвалення закону кількість повідомлень про домашнє насильство в поліцію скоротилася майже вдвічі. Водночас Центр «Анна», один із небагатьох центрів домашнього насильства, що залишився в Росії, повідомив про збільшення дзвінків з 20 000 у 2016 році до 27 000 через рік.

Хоча може бути важко зрозуміти, чому будь-який уряд допускає та навіть допускає насильство в сім'ї, бездушні дії російського уряду можуть відображати більш широку політичну стратегію вихваляння маскулінності в ім'я традиційних цінностей. Навмисно чи ні, наголос Путіна на традиціоналізмі, що супроводжується культурою маскулінності, яку просуває держава, спричинив кризу домашнього насильства в Росії.

Боротьба за традиційні цінності

Після реформування конституції з метою збільшення терміну повноважень у 2012 році Путін втратив значну підтримку з боку багатьох росіян, у тому числі деяких російських традиціоналістів, які твердо вірили в традиції конституції. Ці традиціоналісти, часто ті, хто був консервативним, суворим ортодоксальним виборцем, життєво важливі для бази Путіна. Це відчуття «несправедливості» об'єднало потужну коаліцію комуністів, традиціоналістів і середнього класу проти Путіна. Навіть лідери Російської православної церкви, багато в чому функціональне продовження режиму Путіна, не стали на його захист. Патріарх Кирило I, глава Російської православної церкви, захистив народні протести як «законну негативну реакцію» на корупцію. Однак, апелюючи до жорстких гендерних ролей і так званих «традиційних сімейних цінностей», Путін unikнув політичної кризи. Наступного терміну він прийняв закон, спрямований на повернення громадської підтримки шляхом звернення до традиціоналізму та православних ідеалів, включаючи заборону «гей-пропаганди» у 2013 році, економічні стимули для прискорення зростання населення протягом усього терміну його каденції та декриміналізацію побутових акумуляторів у 2017 році. Повторюючи погляди Церкви та інших консервативних інституцій, ця стратегія дозволила Кремлю звернути увагу традиціоналістів на «порушення» традиційних цінностей і від путінської ерозії демократії та нестримної нерівності в Росії.

Для багатьох у Церкві та політику повторна криміналізація домашнього насильства суперечила б цим цінностям. У російській православній традиції сім'я є «малою церквою», тобто втручання держави в сімейні справи, такі як домашнє насильство, було б рівносильним обмеженню релігійних прав. Деякі релігійні лідери, як-от Дмитрій Смирнов, російський православний архієпископ, також стурбовані тим, що закони, які передбачають кримінальну відповідальність за домашнє насильство, розпадуть сім'ю, залишивши російських дітей усиновити «гомосексуалістів».

Стратегія Путіна відвернути увагу Росії від корупції на мораль виявилася неймовірно успішною. У 2019 році, в тому ж році, коли Путін придушив свободу слова в Інтернеті та заарештував щонайменше 1300 протестувальників, консервативні групи були зайняті своєю боротьбою проти російських феміністок. Після того, як у 2019 році до Думи був внесений законопроект про повторну кримінальну відповідальність за домашнє насильство, понад 180 ультраконсервативних і релігійних груп у Росії підписали лист на знак протесту проти законопроекту, в якому заявили, що криміналізація домашнього

насильства є «антисімейною». Ці групи охоплювали всіх , від воєнізованих організацій до тих, хто виступає за те, щоб сім'ї народжували більше дітей. Невдовзі законопроект провалився.

Путін також використав проблему домашнього насильства як зброю, щоб створити розкол між Заходом і Росією. Відмовившись ратифікувати Стамбульську конвенцію 2014 року, основну міжнародну конвенцію про запобігання насильству щодо жінок, Росія заявила, що визнала Конвенцію несумісною з «основними підходами Російської Федерації до захисту та просування традиційних моральних і сімейних цінностей». » Цей розкол між Росією та Заходом лише заохотив менталітет «ми проти них» серед російської громадськості. Після нового вигуку активістів щодо закону про боротьбу з домашнім насильством у 2020 році по всій країні почалися масові мітинги на знак протесту проти західного лібералізму. Тим часом російські священики підхопили новину, щоб оплакувати сили глобалізації. Хоча ізоляція Росії від решти Заходу в цьому питанні може створити «моральний суверенітет» для країни, вона також діє як форма збоченого націоналізму. Визначаючи російські цінності на протигагу західним, Путін може мобілізувати традиції та релігію на службу сконструйованій національній ідентичності. Усе це зрештою допомагає Путіну політично. Коли Захід тисне на Росію, щоб вона прийняла феміністичні, ліберальні цінності, це дає Путіну можливість підкреслити свою сильну позицію на захисті російських цінностей і культури проти Заходу.

Порядок денний мужності Путіна

Оскільки традиційні цінності наголошують на чітких гендерних ролях чоловіків і жінок, можливо, більш витончений спосіб, у який Путін наголошує на традиційних цінностях, сприяв зростанню насильства в сім'ї – це використання ним маскулінності. Використання Путіним маскулінності, підгрупи цих традиційних цінностей, моделює небезпечний і жорстокий тип маскулінності для сприйнятливої російської чоловічої аудиторії.

Лібералізація в середині 1980-х під час горбачовської перебудови дала життя зароджуючому руху за права жінок у Росії. Між 1993 і 1997 роками в Росії з'явилися перші 14 кризових центрів для жінок , які розповсюджували літературу та надавали безпечні місця для тих, хто зіткнувся з насильством. До 1996 року існувало приблизно 400 груп громадянського суспільства, які займалися просуванням прав жінок. Економічний спад після розпаду Радянського Союзу змусив багатьох російських жінок зайнятися роботою, щоб компенсувати зниження доходів, оскільки їхні чоловіки втратили роботу. Отже, у багатьох домогосподарствах чоловік більше не був основним годувальником — явище, яке, на думку вчених, могло вихолостити мільйони російських чоловіків, оскільки їхній статус був аналогічний статусу їхньої країни. Поранена маскулінність цих чоловіків призвела до швидкої зміни державної політики щодо жінок: ті обмежені розмови про рівність були замінені мовою «захисту». Відповідно до закону

про працю 1996 року, жінкам було заборонено працювати на «небезпечних» роботах через застереження щодо здоров'я жінок, особливо їх репродуктивного здоров'я. Таким чином, жінок офіційно позбавили кандидатів на певні посади, що дало чоловікам можливість знову стати годувальниками.

Коли Путін прийшов до влади, він скористався цим вихолощенням країни та прийняв більш маскулінну, фізичну та навіть сексуальну публічну персону. Подібно до того, як падіння російської маскулінності відобразило падіння Радянського Союзу, маскулінність Путіна стала символом відродження російської влади. На політичних мітингах він грав такі пісні, як «A Man Like Putin», у якій молодий поп-гурт співає про те, як вони хочуть зустрічатися з таким чоловіком, як Путін. Він також ображав мужність своїх опонентів, порівнюючи їх із жінками, і замовляв фотографії без сорочки, на яких він катається на конях і ловить рибу в російській тайзі.

Вирази маскулінності Путіна без сорочки були б комічними, якби вони не були такими шкідливими. Численні соціальні дослідження свідчать про те, що домашнє насильство тісно пов'язане зі шкідливою або «токсичною» маскулінністю, ставленням, яке характеризується чоловічим фізичним домінуванням і його акцентом на традиційних гендерних ролях. Токсична маскулінність Путіна, навмисно чи ні, потурає насильству щодо жінок. У 2006 році, після того, як президент Ізраїлю Моше Кацав був звинувачений у зґвалтуванні 10 жінок, Путін зазначив, що Кацав був «могутньою людиною» і що «ми всі йому заздriamo». Нещодавно Путін частково процитовав вірш радянської панк-рок групи Red Mold про зґвалтування, критикуючи президента України Володимира Зеленського. Мабуть, не дивно, що фемінізм не процвітає в середовищі, наповненому звинуваченнями жертв, жартами про зґвалтування та гіпермаскулініми політиками.

Сьогодні Путіна часто сприймають як вершину мужності в Росії, тому його вульгарні, зневажливі коментарі про жіноче тіло можуть бути особливо небезпечними. Понад 44% росіян назвали Путіна, коли їх запитали назвати «справжнього чоловіка». Важливо, що немає жодних ознак того, що Путін найближчим часом припинить свій підхід, оскільки його гіпермаскуліність була надзвичайно корисною для його політичної стратегії. Професор Валері Сперлінг з Університету Кларка пояснює політичні перемоги Путіна його унікальною позицією в політиці, зазначаючи, що ще в 2004 році виборці або любили Путіна та вважали його здатним, або просто не могли уявити, щоб хтось інший, крім нього, займав цю посаду та керував ним. свої вимоги, а також Путін «через його монополію на маскулінність». Вона додає, що образ маскулінності Путіна настільки добре підкріпив цю ідею, що навіть до 2015 року «Путіна малювали як єдиного можливого лідера Росії». Станом на листопад 2017 року, коли російських учасників опитування запитали, що їм подобається в Путіні, 19 відсотків росіян назвали той факт, що Путін «справжній чоловік», «мужний» або подібні фрази. Поки Путін, який, здається, визначає, що означає бути чоловіком у Росії, прямо чи прямо виправдовує насильство щодо жінок, серйозні культурні зміни мало ймовірні.

Шлях вперед

Хоча Кремль, можливо, займає регресивну позицію щодо домашнього насильства, росіяни в цілому стають більш стурбованими цією проблемою. У січні 2017 року майже 60% росіян підтримали декриміналізацію домашнього насильства. Лише через два роки, у грудні 2019 року, майже 70 відсотків росіян сказали, що вони підтримують закон про захист російських жінок від домашнього насильства. Невтомні протести російських феміністок у багатьох відношеннях мали певний успіх у зміні думок громадськості. На жаль, у той час як рейтинг схвалення Путіна зростає, а його адміністрація зміцнює владу, суттєвий захист жінок ще далекий від того, щоб стати реальністю.

Оскільки Росія йде до 22-го року правління режиму Путіна, розуміння того, чому Путін має владу, є життєво важливим для розуміння того, як його можна було скинути з посади, або, скоріше, як уникнути подальшого знищення прав жінок у Росії. Визначальне використання Путіним «традиційних цінностей» і гіпермаскулінності було б неможливим без існуючого женоненависницького суспільства, яке розглядає життя жінок як витратну річ і капіталізацію. Таким чином, стратегія Путіна щодо домашнього насильства є потужним попередженням не лише для Росії, але й для громадян світу про те, що авторитаризм і дискримінація працюють у тандемі. Зрештою, така динаміка має сприяти підбадьоренню, а не розчаруванню прихильників соціальної справедливості, особливо в Росії, і спонуканню опозиційних рухів відстоювати рівність, а не грати в гіпермаскулінну, традиціоналістську особу Путіна. Політичні стратегії Путіна мають слугувати заклик до зброї для прихильників у всьому світі: боріться проти соціального гніту, і лідери, які гноблять, упадуть.